

Dokument nr. 15:28

(2001-2002)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

Spørsmål nr. 493

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Siri Hall Arnøy

Besvart 28. juni 2002 av sosialminister Ingjerd Schou

Spørsmål:

«Tidligere pionerdykkere i Nordsjøen har blitt sendt til Haukeland Sykehus og Norges kanskje fremste dykkermedisinske ekspertise for en grundig kartlegging av eventuelle senskader og uførhet som følge av den tiden de arbeidet i Nordsjøen.

Mener statsråden de lokale trygdekontorene har tilgang på god nok kompetanse til å gi en vurdering av uføregraden i disse tilfellene, og hvis nei, vil statsråden ta initiativ til bedre koordinering av trygdekontorenes arbeid?»

Begrunnelse:

Senskader etter dykking er et svært komplisert medisinsk område, og det er få miljøer i Norge som har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere disse skadene. Dette er også bakgrunnen for at Haukeland Sykehus benyttes til den kartleggingen som foretas av pionerdykkerene. For de av dykkerne som søker om trygd, vil også uføregraden vurderes av en lege engasjert av dykkerens trygdekontor. Flere dykkere frykter at denne vurderingen blir for "tilfeldig" og at den vil ta uforholdsmessig lang tid på grunn av manglende kompetanse hos det enkelte trygdekontor.

Svar:

En del lokale trygdekontor og leger har ikke tilstrekkelig kunnskap om dykkerskader. Det er nettopp derfor departementet i samråd med Rikstrygdeverket har igangsatt og finansierer et prosjekt ved Haukeland Sykehus som gir tilbud om undersøkelse og utredning til dykkere som ønsker det.

Uttalelsen fra Haukeland Sykehus blir lagt til grunn som spesialistuttalelse og råd til trygdeetaten i saken. Trygdeetatens rådgivende leger har primært som oppgave å vurdere tilfellet i forhold til gjeldende regelverk og retningslinjer.

Ellers kan jeg nevne at fra januar 2001 behandler fylkestrygdekontoret i Oslo alle saker som gjelder yrkesskade som følge av dykkersykdommer. Trygdeetaten har således etablert en sentral vurderingsinstans.

Når det gjelder saksbehandlingstiden, kan denne dessverre ofte bli lang fordi medisinsk utredning og vurdering bl.a. på Haukeland Sykehus tar tid.

Rikstrygdeverket er bedt om å se på muligheten for å få til en raskere saksbehandlingstid.

Spørsmål nr. 494

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Siri Hall Arnøy

Besvart 28. juni 2002 av finansminister Per-Kristian Foss

Spørsmål:

«Mange pionerdykkere i Nordsjøen er underlagt påleggstrekk på trygdeutbetalinger grunnet restskatter. Flere lokale skatteoppkrevere har gitt betalingsutsettelse i påvente av konklusjonen fra granskningskommisjonen for dykkersaken. Kommisjonen skulle vært ferdig i januar, men er ennå ikke ferdig. Flere lokale skatteoppkrevere har nå varslet at de vil gjenoppta påleggstrekket.

Vil statsråden ta initiativ for å sørge for at dette ikke skjer?»

Begrunnelse:

Som nevnt i spørsmålet, skulle granskningskommisjonens rapport opprinnelig være ferdigstilt i januar dette år, og dermed valgte også flere lokale skatteoppkrevere å gi betalingsutsettelse fram til januar. Finansdepartementet bidro til at betalingsutsettelse fram til granskningskommisjonens arbeid var ferdigstilt gjennom sitt brev til Nordsjødykker Alliansens advokat Morten Ustgård av 17. juli 2001. Der heter det:

"Nordsjødykker Alliansen - påleggstrekk

Det vises til tidligere møter samt telefonsamtale senest fredag 13. juli 2001. Vi henvender oss til Dem som representant for Nordsjødykker Alliansen som vi forstår representerer ca. 80 tidligere pionerdykkere fra Nordsjøen på norsk sokkel.

Stortinget har tidligere vedtatt å utbetale billighetserstatning på opp til 200 000 kr til om lag 50 pionerdykkere. Videre er Regjeringen i ferd med å nedsette en særskilt granskningskommisjon som skal granske blant annet ansvarsforhold og skader relatert til dykkerne i perioden 1970 til 1990.

Finansdepartementet er blitt muntlig orientert av Dem om at mange av de pionerdykkerne som er representert av Nordsjødykker Alliansen, er uføretrygget. Videre er vi blitt orientert om at mange av disse er underlagt påleggstrekk på trygdeutbetalinger grunnet restskatter. Vi er videre orientert om at De på vegne av enkelte vil ta kontakt med lokale skatteoppkrever for å be om assistanse til en rask individuell vurdering av mulighetene for betalingsutsettelse av de nevnte skatterestanser. Dette både som et strakstiltak i forhold til enkelte av dykkernes økonomiske situasjon samt for at De skal kunne få anledning til å vurdere hver enkelt dykkers mulighet for å få ettergitt skattegjeld.

Finansdepartementet vil på denne bakgrunn ikke

ha noen merknader til at den enkelte kommunekasser/kemner gir disse sakene en rask individuell behandling med sikte på å vurdere betalingsutsettelse.

Med hilsen

Hege Norheim

Statssekretær"

En viktig bakgrunn for betalingsutsettelsen var å vente på at granskningskommisjonens arbeid skulle bli ferdig. Det vil være uheldig om det at granskningskommisjonen bruker lenger tid på å bli ferdig enn opprinnelig forutsatt, skal ramme de tidligere pionerdykkerne.

Svar:

Skatter skal som den klare hovedregel betales, enten det skjer frivillig eller ved tvangsinnfordring. Regelverket om tvangsinnfordring tar hensyn til skatteytters økonomiske behov og gir vern i forhold til skattemyndighetenes mulige pågang gjennom begrenning av beslagmuligheter eller påleggstrekk.

Skattebetalingsloven § 41 gir i tillegg hjemmel til å lempe skatteansvaret, herunder utsette innbetalingen av restskatt. Det er en forutsetning for å kunne lempe at det virker særlig ubillig eller uforholdsmessig trykkende å fastholde hele skatten. Slike billighetsgrunner er blant annet dødsfall, alvorlig eller langvarig sykdom og varig invaliditet. Med hjemmel i forskrift 18. juni 1997 nr. 609 (innfordringsforskriften) har skattemyndighetene også adgang til å innrømme skattyter lempning når det tjener innfordringen av skatten. Det finnes en rekke av begge typer saker og disse sakene behandles individuelt og i henhold til den enkelte skatteytters eventuelle billighetsgrunn og økonomiske situasjon.

Jeg forstår det slik at flere skatteoppkrevere har funnet at det foreligger slike grunner, og har etter individuell behandling av søknader fra pionerdykkere utsatt innfordringen av restskatt. At noen av disse skatteoppkreverne nå har varslet gjenopptakelse av påleggstrekket kan skyldes flere forhold, eksempelvis at endringer i skatteytters økonomi kan ha gjort det forsvarlig å gjenoppta påleggstrekket. Det er imidlertid nærliggende å tro at betalingsutsettelsen ble gitt i påvente av kommisjonens avgjørelse. I så fall kan varsel om gjenopptakelse av påleggstrekket skyldes at skatteoppkrever ikke er kjent med forsinkelsen eller at han ikke har fått nødvendig informasjon fra skattyter i forhold til en vurdering av ytterligere utsettelse.

I de tilfellene det er behov for ytterligere utsettelse er det nødvendig å kontakte skatteoppkreveren, som vil gi veiledning om den videre behandling av saken. Jeg viser til Finansdepartementets uttalelse i brevet til Nordsjødykker Alliansen av 17. juli 2001,

og opprettholder standpunktet om at Finansdepartementet ikke har merknader til at den enkelte skatteoppkrever gir disse sakene en rask individuell behandling.

Spørsmål nr. 495

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Karin S. Woldseth

Besvart 27. juni 2002 av barne- og familieminister Laila Dåvøy

Spørsmål:

«Med bakgrunn i en rekke henvendelser fra foreldre, andre pårørende og ungdom som har barn eller ungdommer under omsorg, eller selv er under omsorg i barnevernstjenesten rundt om i hele landet, vil jeg spørre statsråden hva som kan gjøres for å bedre forholdene mellom de ulike partene i en barnevernsak?»

Begrunnelse:

Som medlem av familie-, kultur- og administrasjonskomiteen har jeg de siste ukene opplevd en sterk pågang fra foreldre som har barn under omsorg og/eller ungdom som er under offentlig omsorg. Det er hjerteskjærende historier som fortelles uten at jeg vil gå inn i noen av de enkelte sakene. Men én ting som er åpenbar, også for en nøytral tredjepart, er at barnevernstjenesten til tider oppfører seg svært arrogant og nedlatende overfor de mennesker de av yrkesmessig erfaring burde vite er i dype kriser. Enten ved at de har blitt fratatt det de kanskje elsker mest, eller ved at de er blitt flyttet fra sine biologiske foreldre.

Det er et par av disse sakene som har gjort svært sterkt inntrykk på meg, som gjør at jeg ikke kommer til å sitte stille å se på.

Ungdommer som blir hentet på skolen og som ikke blir hørt men nærmest latterliggjort av barnevernstjenesten er for meg et overgrep. Man kan umulig sette barns beste i fokus med en slik fremgangsmåte. Jeg har selv snakket med en gutt på 13 år som er opprørt, fortvilt og som til tross for barnevernets påstander om umodenhet, så altfor tidlig har blitt voksen. Jeg vet at slike saker er veldig følsomme, og at man ikke alltid er objektiv i sin vurdering, men tross alt er det vår oppgave, spesielt når det er det offentlige som har overtatt omsorg og ansvar, at barnevernstjenesten behandler alle parter med den respekt og empati som er nødvendig.

Tanken har streift meg at pga. den belastning det må være å arbeide i barnevernstjenesten er gjennomtrekken som saksbehandler relativt høy i denne sektoren. Mange av saksbehandlerne er svært unge og

har selv liten erfaring med familie. Dette er bekymringsfullt, tatt i betraktning at det er familier i krise disse saksbehandlerne ofte møter.

Svar:

Representanten Woldseth er opptatt av hva som kan gjøres for å bedre forholdene mellom partene i en barnevernsak. Hun er spesielt opptatt av foreldrenes og barnas situasjon.

Innledningsvis vil jeg understreke at i de aller fleste saker opptrer barnevernets ansatte på en korrekt måte i forhold til partene i en barnevernsak. Men jeg er enig i at barnevernet noen ganger ikke håndterer situasjoner slik de skulle gjøre. Det kan være mange årsaker til dette, og noen av forklaringene skyldes at mange barnevernsaker både er kompliserte og sammensatte.

Woldseth trekker spesielt frem det forhold at mange saksbehandlere som arbeider direkte med klienter i barnevernet er svært unge og har liten erfaring med å arbeide med familier i krise. Jeg mener at både barnevernets arbeidsmetoder i møte med familier og barn samt tiltak for å heve kompetansen blant de ansatte er viktige for å bedre forholdene mellom de ulike partene i en barnevernsak.

Jeg er opptatt av at familiens rolle i barnevernet skal styrkes. Foreldre i familier som trenger hjelp må selv aktivt bidra med sin foreldrekompetanse, de må være villig til å motta hjelpen som hjelp til selvhjelp. Mange av de nye metodene i barnevernet bygger nettopp på de ressursene familien allerede har. De bygger på tillit, samarbeid, medvirkning og støtte. Det er nettopp slike verdier som er viktig i arbeidet med å bedre forholdene mellom partene i en barnevernsak.

Til orientering vil jeg kort nevne noen sentrale metoder som er i bruk i barnevernet i dag. *Home-Start Familiekontakten* er et familiestøtteprogram for familier med barn under syv år som er i en vanskelig livssituasjon. Målet med programmet er å forhindre sammenbrudd og kriser i familien, og på den måten forebygge uheldige omsorgssituasjoner. Hjelpen blir

gitt av frivillige, uten kostnader, og i 2000 fikk 143 familier med 289 barn hjelp. *Marte Meo* er en samspill- og kommunikasjonsbasert veiledningsmetode som benyttes i arbeid med foreldre som har problemer med sine barn. Metoden er løsningsorientert og familiene skal få hjelp til å mestre problemene med sine barn. Denne metoden er med stort hell tatt i bruk av både barnehager, barnevernet, skole og barne- og ungdomspsykiatrien. Videre er *Familierådslag* en metode med positive resultater. Gjennom familierådslag samles hele storfamilien for å drøfte og planlegge hvordan man best kan bidra til å forbedre barnets livssituasjon. Avhengig av barnets alder er også barnet selv tilstede og deltar i dette rådslaget. I denne metoden er det først og fremst familiens definisjon av hva som er problemet og hvordan dette kan løses som legges til grunn for gjennomføringen. Jeg mener at denne metoden i høy grad bidrar til å skape likeverdige forhold mellom barnevernet, barnet og foreldrene fordi de som vet best "hvor skoen trykker" har en sentral rolle i forhold til å løse problemene. Til slutt vil jeg nevne *Foreldreveiledningsprogrammet* som en viktig metode når det gjelder å vektlegge foreldrenes ressurser. Dette programmet er med stor suksess tatt i bruk av både barnevern, skoler og helsestasjoner. På behandlingssiden er også metoder som *Webster-Stratton*, *PMT (Parent Management Training)* og *MST (Multisystemisk Terapi)* viktig å nevne som metoder som utvikler tilnærmingmåter som bidrar til at barn og familier selv bli aktive i løsningen av problemene, fremfor at hjelpeapparatet ensidig skal prøve å løse problemene for dem.

Når det gjelder de ansatte i barnevernet vil jeg understreke at det ikke finnes grunnlag for å si *generelt* verken at nyutdannede saksbehandlere arbeider med de tyngste barnevernsakene eller at ansatte i det kommunale barnevernet ikke mottar veiledning på å arbeide med familier i krise. Men det vil være situasjoner i særlig små kommuner der det er eksempler på at ansatte i barnevernet med liten erfaring må påta seg hovedansvaret for vanskelige barnevernsaker. Som hovedregel vil det være alltid være tilgang på råd og veiledning fra både fylkeskommunen og fra fylkesmannen i slike saker.

Når det gjelder veiledning til ansatte i barnevernet foretok Barne- og familiedepartementet (1994-97) kartlegninger av veiledningstilbudene i det kommunale barnevernet gjennom spørreskjemaer til kommunene. Andelen kommuner som oppga at de ansatte ikke hadde veiledningstilbud endret seg ikke vesentlig i denne perioden. Den siste kartleggingen ble foretatt litt før årsskiftet 1997/1998. Den gang oppgav rundt 90 pst. av barnevernkontorene at de ansatte hadde veiledningstilbud fra kollegaer fra eget eller andre tjenesteområder.

Tilbakemeldinger fra fylkesmennene indikerer at de fleste ansatte i det kommunale barnevernet i dag mottar faglig konsultasjon og veiledning fra ledere, erfarne kollegaer eller personell fra andrelinjetjenestene. I den grad ansatte mangler veiledningstilbud, dreier det seg som oftest om kortere perioder, for eksempel i forbindelse med at veilederen eller saksbehandleren skifter arbeidsplass.

Woldseth understreker også at belastningen med å arbeide i barnevernet kan medføre høy grad av gjennomtrekk. I den grad dette skjer er det uheldig med tanke på at familier og barn får for mange å forholde seg til. For å dempe personellgjennomtrekken i det kommunale barnevernet, er det bl.a. viktig at de ansatte sikres gode lønns- og arbeidsvilkår. I og med at lønn fastsettes gjennom forhandlinger mellom partene i arbeidslivet, kommenterer jeg ikke dette nærmere her. Med unntak av lover og nasjonale retningslinjer er valg av personalpolitiske tiltak for å sikre et stabilt personell en del av kommunenes arbeidsgiveransvar. Bygd på prinsipielle betraktninger om forholdet mellom stat og kommune, ser jeg det ikke som hensiktsmessig at staten setter i verk spesielle personalpolitiske tiltak på områder som kommunene har ansvar for.

En annen viktig side ved arbeidsvilkårene til de ansatte er hvilke opplæringstilbud de får. Opplæringstilbud inkluderer konsultasjon og veiledning både til nyutdannede og mer erfarne saksbehandlere og ledere. Barnevernloven § 2-1 sjette ledd fastslår at kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av kommunens personell. Personellet er også forpliktet til å delta i opplæring som blir bestemt, og som anses som nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like. For å sikre at alle ansatte i det kommunale barnevernet får tilstrekkelige veiledningstilbud, er det etter min vurdering antakeligvis nødvendig med en større grad av interkommunalt samarbeid. På grunn av de store forskjellene i folketall som finnes mellom norske kommuner, er det urealistisk å forvente at alle kommuner på ethvert tidspunkt skal være "selvforsynte" med veilederkompetanse. Personell fra spesialisttjenestene kan også gi veiledning, men kan ikke alltid dekke det kommunale barnevernets veiledningsbehov, blant annet fordi slike spesialister ofte ikke er eksperter på saksbehandling i barnevernet.

Jeg vil til slutt nevne at de spørsmålene som blir behandlet i dette brevet, blir nærmere drøftet i stortingsmeldingen om barnevernet som jeg planlegger å legge fram i løpet av sommeren 2002. Jeg ser det som svært positivt at representanten Woldseth er opptatt av barnevernet og ser frem til en fruktbar diskusjon omkring barnevernet, når den kommende meldingen blir behandlet i Stortinget.

Spørsmål nr. 496

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Ranveig Frøiland

Besvart 2. juli 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Norge er for mange som søker tilflukt her et trygt land, men det har kommet fram foruroligende opplysninger om enslige kvinners sikkerhet ved UDIs asylmottak.

Hva kan gjøres for sikre at asylsøkende kvinner ikke skal bli utsatt for vold og voldtekt mens de er i det statlige mottaksapparatet, og hvem har ansvaret for at politi blir rutinemessig varslet og saken anmeldt når kvinnen selv ikke er i stand til å foreta en anmeldelse?»

Begrunnelse:

Saken har sin rot i en serie avisartikler i avisen Bergens Tidende, som avslører hvordan en enslig kvinne ble voldtatt på et mottak av en mannlig asylsøker mens hun ventet på at søknaden om opphold ble behandlet. Saken ble ikke anmeldt av kvinnen fordi hun følte seg utsatt og truet på livet av overgriperen. Ledelsen ved mottaket, UDI og det lokale helsetesen har visst om det påståtte overgrepet, den påfølgende spontanabort og innleggelse på psykiatrisk klinikk, men politiet ble aldri varslet. Dette skjedde i 2000.

Saken er senere anmeldt, men ble henlagt av politiet uten av kvinnen eller hennes advokat ble varslet om henleggelsen. Det er imidlertid liten tvil om at kvinnen er blitt traumatisert, og at dette har skjedd etter at hun kom til Norge og i omgivelser der norske myndigheter skulle beskytte henne.

Svar:

Statlige mottak er oppbygd med tanke på at alle asylsøkere skal ha et midlertidig trygt sted å bo i på-

vente av asylsaksbehandlingen. De fleste mottak bestrer seg på å legge forholdene til rette for enslige kvinner. Noen mottak har egne "kvinnehus". Andre mottak har egne korridorer hvor det kun er kvinner som oppholder seg.

Utlendingsdirektoratet (UDI) arbeider med å sikre bedre beskyttelse av enslige kvinner i mottak. Under revidering av Reglement for drift av statlige mottak er det lagt inn krav til driftsoperatører og mottaksansatte for å sikre slik beskyttelse. Endringene som nå er foreslått omhandler boforhold og fellesarealer.

UDI har utarbeidet retningslinjer og melderutiner dersom det skjer kriminalitet i og omkring mottak, samt iverksetting og oppfølging av tiltak. Pr. i dag er det imidlertid ikke særskilte rutiner for håndtering av vold og seksuelle overgrep i mottak. Mottaket skal melde til UDI om straffbare forhold i eller utenfor mottak. Når andre enn mottaket er fornærmet, for eksempel beboere, skal mottaket gjøre politiet oppmerksom på straffbare forhold det er kjent med.

Regjeringen nedsatte i vår en hurtigarbeidende arbeidsgruppe som skulle finne frem til konkrete tiltak for å forebygge trusler og vold i saker der gjerningsmannen er av utenlandsk opprinnelse. Arbeidsgruppen la frem sin rapport 16. mai. Tiltakene som arbeidsgruppen foreslår vil også kunne ha betydning for å sikre beskyttelse av enslige kvinner i mottak. Arbeidsgruppen foreslår blant annet at meldingsrutinene mellom politiet og UDI bedres i disse sakene. Noen av forslagene innebærer endringer i lov- og forskriftsverk og vil på vanlig måte bli sendt på høring.

Spørsmål nr. 497**Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Inge Lønning****Besvart 2. juli 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg****Spørsmål:**

«Til forskjell fra rettstilstanden i vårt naboland Sverige skjelner norsk utvisningspraksis i forhold til straffedømte utlendinger ikke mellom personer som har bodd storparten av sitt liv i Norge og personer uten slik tilknytning til det norske samfunn. Denne praksis gir i noen tilfelle åpenbart urimelige utslag.

Vil statsråden treffe tiltak for å bøte på dette?»

Begrunnelse:

På skriftlig spørsmål nr. 474 for 2000-2001 fra Aud Gaundal svarte daværende statsråd Sylvia Brustad at hun ville "se nærmere på hvorvidt Norge også bør innføre et absolutt vern mot utvisning for utlendinger som ankommer Norge i ung alder". I mellomtiden er dette tatt inn som et eget punkt i mandatet for lovutvalget for ny utlendingslov (pkt. 13). Lovutvalget har frist til 31. desember 2003, hvilket innebærer at det under enhver omstendighet vil gå flere år før en eventuell lovendring vil være på plass. En lovendring vil heller ikke løse problemet med enkeltsaker som i henhold til dagens praksis har gitt åpenbart urimelige utslag. De fleste vil formodentlig finne skjønnsutøvelsen lite betryggende når flykaprere uten noen forhåndstilknytning til Norge gis varig opphold i vårt land, samtidig som en person som har bodd i Norge fra elleve års alder, der alle nære familiemedlemmer er norske statsborgere, ilegges varig bortvisning fra Norge pga. én straffedom for et forhold som må antas å være vesentlig mindre alvorlig enn det de to har gjort seg skyldige i. Fra et rettssikkerhetssynspunkt er det svært lite tilfredsstillende at straffedømtes livshistorie og familietilknytning til det norske samfunn tillegges minimal eller ingen vekt ved den skjønnsutøvelse som ligger til grunn for vedtak om varig opphold i eller varig bortvisning fra riket.

Svar:

Lovutvalget for ny utlendingslov vil vurdere hvorvidt utlendinger som ankommer Norge i ung alder eller som har særlig lang botid i landet, bør gis et absolutt vern mot utvisning. Jeg ser derfor ikke be-

hov for at departementet parallelt med lovutvalgets arbeid, skal utrede samme problemstilling. Forvaltningen av departementets ressurser tilsier at vi i størst mulig grad unngår en slik dobbeltbehandling. Jeg mener også at det er viktig å vurdere hvorvidt langtidsboende utlendinger skal gis et absolutt vern mot utvisning, i en bredere sammenheng slik som lovutvalget har anledning til. Lovutvalget har også en uavhengig rolle som jeg mener det er viktig å ivareta. Det ligger i sakens natur at revisjon av utlendingslovgivningen er et større lovarbeid som tar tid.

Jeg vil understreke at alle enkeltsaker vedrørende utvisning gis en individuell behandling, og at utlendingsmyndighetene gjennom det regelverket vi har i dag alltid er forpliktet til å vurdere en utlendings tilknytning til Norge gjennom botid og familietilhørighet. For situasjoner hvor loven gir hjemmel for å utvise, skal utlendingsmyndighetene foreta en forholdsmessighetsvurdering av det straffbare forholds alvor og utlendingens tilknytning til riket. Utvisning besluttet ikke i tilfeller hvor det vil anses for å være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller hans/hennes nærmeste familiemedlemmer. Sentralt i denne vurderingen er utlendingens botid og familietilknytning til riket. For utlendinger som begår alvorlig kriminalitet som for eksempel grove narkotikaforbrytelser, grove voldshandlinger, voldshandlinger overfor barn eller barnemoren, incest eller får gjentatte domfellelser, har vi lang og fast praksis for at utvisning blir resultatet. Blant denne gruppen finner det seg også utlendinger som har kommet til Norge i ung alder og som i mange tilfeller har opparbeidet seg en sterk tilknytning til Norge gjennom botid og etablert familie her. Denne forvaltningspraksisen kan departementet ikke justere uten lovendring.

Alle utviste kan etter søknad få adgang til riket, men som regel ikke før to år er gått fra utreisen. Nye opplysninger kan medføre at innreiseforbudet blir opphevet.

Når det gjelder henvisningen til den såkalte flykaprersaken, så vil jeg overfor Stortinget komme tilbake med en nærmere redegjørelse om saken.

Spørsmål nr. 498

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Jan Simonsen

Besvart 28. juni 2002 av sosialminister Ingjerd Schou

Spørsmål:

«Vil statsråden ta noen form for initiativ til å la Vinmonopolets grossister få avgjøre hvilket kvantum som Vinmonopolets butikker eller kunder er nødt til å bestille ved kjøp av et enkelt varemerke, eller sørge for en felles distribusjonsordning som kan ta for seg en forsvarlig leveringsordning for mindre kvantum fra grossistene?»

Begrunnelse:

Vinmonopolet har en del bestemmelser overfor grossister som kan slå urimelig ut for en forretningsdrivende som må styre etter lønnsomhet for sin virksomhet.

For produkter som lagerføres i den aktuelle butikken til Vinmonopolet, kan grossisten fritt nekte å effektivere bestillinger som er mindre enn minste forpakningsenhet av ytteremballasje.

Men situasjonen er annerledes for produkter som butikkene til Vinmonopolet ikke lagerfører, fordi da gjelder ingen minimumsgrenser for bestilling. Det vil si at en grossist er nødt til å sende eksempelvis en flaske øl til Hammerfest uten å kunne ta tilstrekkelig hensyn til kostnadene for dette.

Siden Vinmonopolet ikke har noen felles distribusjonsordning for slike situasjoner, er grossisten nødt til å subsidiere denne transporten med ganske betydelige beløp.

Her stiller Vinmonopolet sterke og uholdbare krav overfor grossist fordi kunden er Vinmonopolets kunde. Vinmonopolet krever grossistene for leveringsplikt uavhengig av minimumskvantum.

Dette er grossistene tvunget til som brukere av bestillingsutvalgets mangesortimentsordning hvor de fleste produkter tilbys Vinmonopolets kundesystem.

Via bestillingsutvalget markedsfører i hovedsak grossistene sine betydeligste varer til Vinmonopolets kunder uten at de kan påvirke eller bestemme hvor grensene for "lønnsom levering" går.

Siden flertallet av stortingspolitikere har bestemt at mest mulig av alkohol skal være nødt til å gå gjennom Vinmonopolets butikker, også eksempelvis sterkøl og rusbrus over 4,75 alkoholprosent, er ikke slike hensyn vedrørende leveringskostnader i alle sammenheng tilstrekkelig ivarettatt.

Svar:

Innledningsvis vil jeg minne om at i forbindelse med tilpasningen til EØS-avtalen ble det med virkning fra 1. januar 1996 åpnet for konkurranse når det

gjelder import, engrossalg og distribusjon av alkoholholdig drikk. Vinmonopolets virksomhet ble begrenset til å være et rent detaljmonopol for salg av varer fra butikkene til privat kunder. Levering av varer til Vinmonopolets butikker, herunder distribusjon, ble konkurranseutsatt innenfor rammen av en bevilgingsordning for grossister.

I henhold til forskrift om A/S Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet mv. (innkjøpsforskriften) har Vinmonopolets butikker et sortiment av lagerførte produkter som består av de mest etterspurte merkene. Lagerført sortiment i den enkelte butikk er tilpasset etterspørselen. Fra Vinmonopolet får jeg opplyst at det er tre butikkategorier med et lagerført sortiment på henholdsvis 360, 740 og 1 100 merker. I tillegg kan kundene bestille produkter fra bestillingsutvalget. Dette er varer som ikke lagerføres i den enkelte butikk.

Det har vært lagt til grunn at Vinmonopolets totale produktsortiment skal være tilgjengelig til samme pris i hele landet, enten i form av lagerførte produkter i Vinmonopolets butikker eller som bestillingsvarer, jf. § 8-1 i innkjøpsforskriften. På denne bakgrunn krever Vinmonopolet, med hjemmel i innkjøpsforskriften § 9-1, at grossistene leverer hele sortimentet til lik pris til alle butikker over hele landet.

Bestillingsutvalget består av opp mot 4 500 merker. Mange kunder bestiller ned til en flaske. Hvis Vinmonopolet skulle bli tvunget til å bestille en kasse på tolv flasker for hver enkelt bestilling av f.eks. en flaske, ville butikkene bli fylt opp med varer som det ikke er etterspørsel etter. Utgiftene med dette ville bli høye og butikkene ville få store driftsproblemer med å håndtere overskuddsvarer.

Alternativet ville være å kreve at den enkelte kunde skal kjøpe det antall enheter av et produkt som er i minste forpakningsenhet av ytteremballasjen, f.eks. en hel kasse. Dette ville imidlertid gi dårlig kundeservice i forhold til kundenes behov. Alkoholpolitisk vil det også være lite ønskelig å påtvinge kundene kjøp av større mengder alkohol enn de ønsker.

For varer som lagerføres i butikkene kan grossistene derimot sette et krav om levering av et minstekvantum tilsvarende minste forpakningsenhet, for eksempel en kasse, som det korrekt fremgår av spørsmålet. I motsetning til bestilling fra en enkeltkunde, er det en generell etterspørsel etter disse varene som også reflekteres ved at det ikke er noe problem at grossisten begrenser sin leveranse til et større parti.

Når det gjelder spørsmålet om Vinmonopolet bør ta ansvaret for en felles distribusjonsordning, vil jeg

peke på at Vinmonopolet er et detaljmonopol. Distribusjon av produkter til butikkene, derimot, er del av engrosleddet, og der skal det være konkurranse. Det er en forutsetning for hele arbeidsdelingen mellom detaljmonopolet og grossistene at Vinmonopolet ikke skal gripe inn i konkurranseutsatt virksomhet. Distribusjonen er en del av grossistens forretningsmessige drift som denne må legge opp mest mulig hensiktsmessig i konkurranse med andre grossister.

Grossister som driver rasjonelt sender i praksis enkeltbestillinger til Vinmonopolets butikker sammen med andre varer og ikke som egen leveranse av en enkelt eller bare noen få flasker. Som i annen konkurranseutsatt næringsvirksomhet er det grossistenes ansvar at distribusjonen organiseres på en ef-

fektiv og regningssvarende måte. Vinmonopolets rolle er å behandle alle grossister likt når det gjelder innkjøp og videresalg innenfor de samme rammebetingelsene. En leveringsordning for mindre kvantum fra grossistene ligger utenfor Vinmonopolets område. Dette må håndteres som en del av grossistenes konkurranseutsatte virksomhet, og fra Vinmonopolet får jeg opplyst at deres erfaringer viser at dette er fullt mulig.

I en avveining av kundenes servicebehov og helt nødvendige krav til kostnadseffektiv drift av Vinmonopolets butikker opp mot ulempen det er for grossistene, finner jeg at det distribusjonsansvar som legges på grossistene for små leveranser ikke kan anses for å være urimelig.

Spørsmål nr. 499

Innlevert 20. juni 2002 av stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo

Besvart 27. juni 2002 av miljøvernminister Børge Brende

Spørsmål:

«Den 8. mai kom meldinger i mediene om funn av en ukjent parasitt på to oppdrettsanlegg i Finnmark. Dødeligheten hos laks på det ene anlegget har kommet opp i 40 pst. Ett av de berørte anleggene, Skjåneslaks, ligger i fjorden utenfor Tanavassdraget - som er felles grensevassdrag med Finland og det vassdraget på verdensbasis som har den største bestanden av atlantisk villaks.

Hva har statsråden gjort for å hindre spredning av parasitten, og vil statsråden ta initiativ til flytting av Skjåneslaks?»

Svar:

Tiltak for å hindre spredning av denne parasitten har vært håndtert av veterinærmyndighetene, og jeg kan opplyse om at all laks som var smittet av lakseparasitten nå er slaktet og destruert.

Parasitten ble funnet på flere oppdrettsanlegg i Finnmark i begynnelsen av mai, og er også oppdaget på et anlegg i Troms. Landbruksdepartementet gav 15. mai Statens dyrehelsetilsyn utvidete fullmakter til å treffe nødvendige tiltak. Statens dyrehelsetilsyn ved fylkesveterinæren for Troms og Finnmark vedtok 16. mai å pålegge nedslakting og destruksjon av all fisk i merder der parasitten er påvist og der dødeligheten overstiger 0,25 promille. Arbeidet med å destruere fisken ble satt i gang på oppdretternes eget initiativ før vedtaket fra fylkesveterinæren. All infisert fisk er nå destruert og de aktuelle anleggene følges nøye for å fange opp eventuelt nye tilfeller.

Veterinærinstituttet har fastslått at dette er en ma-

rin parasitt av typen *Parvicapsula sp.* Parasitten kan ikke smitte fra fisk til fisk fordi den må gjennomgå livsstadier i en mellomvert. Men for å unngå at en massiv frigjøring av *Pavicapsula-sporer* fra oppdrettslaksen skulle resultere i et økt antall parasitter hos mellomverter i nærheten av anleggene, ble det besluttet at all infisert fisk skulle avlives og destrueres. En slik oppformering av parasitter hos mellomverteene kan over tid bety et økt smittepress mot oppdrettslaks og frittlevende laksefisk.

Statens dyrehelsetilsyn viderefører nå undersøkelsene av parasitten og utbruddene i samarbeid med Veterinærinstituttet og vil fortløpende vurdere nye tiltak på bakgrunn av disse undersøkelsene.

Jeg er fornøyd med veterinærmyndighetenes raske reaksjon på dette sykdomsutbruddet, både i lys av at anlegg i to viktige fjordområder for villaks, Tanafjorden og Altafjorden, var berørt.

Når det gjelder spørsmålet om flytting av Skjåneslaks sine oppdrettsanlegg i Tanafjorden gir ikke utbruddet av parasitten alene grunnlag for å ta et initiativ til å flytte anleggene.

Jeg vil imidlertid vise til St.prp. nr 79 for 2001-2002 *Om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder* som ble lagt fram for Stortinget 21. juni 2002. I proposisjonen har Regjeringen uttrykt at det vil være aktuelt å inngå frivillige avtaler om flytting av oppdrettsanlegg ut fra de største og viktigste laksefjordene. I lys av at Tanafjorden er foreslått som nasjonal laksefjord og Tanavassdraget særlige betydning vil det være aktuelt med avtale om flytting av oppdrettsanleggene i Tanafjorden.

Spørsmål nr. 500

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen

Besvart 28. juni 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Stortinget vedtok 12. juni 2001 at private jordmødre skal ha refusjon fra folketrygden på lik linje med offentlige jordmødre.

Hva vil statsråden gjøre for å sette fortgang i dette vedtaket?»

Begrunnelse:

Stortinget behandlet 12. juni 2001 Innst. S. nr. 300 for 2000-2001, jf. St.meld. nr. 43 for 1999-2000 om akuttmedisinsk beredskap.

Flertallet i sosialkomiteen sa dette om trygderefusjon for jordmødre:

"Flertallet viser til at jordmødre mange steder har etablert privat praksis, men pga. manglende refusjonsordning må kvinnene betale for tilbudet. Mange kvinner ønsker å benytte seg av et privat omsorgstilbud i svangerskapet, og flertallet mener det er urimelig at de som velger private løsninger, ofte i et mangel av offentlig tilbud, skal måtte betale for dette. Flertallet er opptatt av at gravide selv må få velge den form for helsestøtte svangerskapsomsorg de ønsker. I mange kommuner er det også et misforhold mellom tilgang til jordmor og det behovet kvinnene har for jordmortjeneste. Flertallet mener derfor at jordmødre må gis anledning til å heve refusjon fra folketrygden."

Flertallet i komiteen fremmet dermed dette forslaget som Stortinget godkjente 12. juni 2001 (nr. 577):

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til lovfesting av trygderefusjon for svangerskapskontroll utført av jordmor i privat så vel som offentlig virksomhet."

Siden vedtaket ble fattet, har ingenting skjedd i saken.

Den Norske Jordmorforening er bekymret for

fremdriften i denne saken. Det sier jeg meg enig i, og det er svært viktig at kvinner får den svangerskapsomsorg de ønsker.

Svar:

Det gis allerede i dag refusjon for svangerskapskontroll utført av jordmor som er ansatt hos privatpraktiserende lege, på lik linje med svangerskapskontroll utført av jordmor ved kommunale helsestasjoner. Det er henholdsvis legen og kommunen som har rett til refusjon for det arbeidet jordmoren utfører.

Ovennevnte romertallsvedtak er ett av flere vedtak/merknader om ulike sider ved svangerskapsomsorgen i forbindelse med Stortingets behandling av akuttmeldingen (St.meld. nr. 43 for 1999-2000). Det vil derfor etter min vurdering være hensiktsmessig å se disse vedtakene/merknadene i sammenheng i den videre oppfølgingen.

Helsedepartementet har bedt Sosial- og helsedirektoratet utrede faglige, organisatoriske og økonomiske konsekvenser av en refusjonsordning for svangerskapskontroll utført av privatpraktiserende jordmor som ikke har formalisert samarbeid med lege. Stortinget har bedt Regjeringen opprette et nasjonalt råd for fødselsomsorgen. Rådets mandat innebærer blant annet å bistå direktoratet i utredningsarbeidet.

En refusjonsordning for svangerskapskontroll utført av privatpraktiserende jordmor krever lovendring. Forslag til lovregulering må på høring. Departementet vil sende forslag til refusjonsordning på høring når direktoratets konsekvensvurderinger foreligger. Saken vil deretter bli fremmet for Stortinget tidligst høsten 2002.

Spørsmål nr. 501

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt

Besvart 28. juni 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Har Telenor etter konsesjonsvilkårene mulighet til å avslå og levere telefonabonnement til enkelte steder i distriktene, og i tilfelle ut fra hvilke kriterier?»

Begrunnelse:

En privatperson i Survik på Seiland i Hammerfest kommune fikk i april d.å. avslag på en bestilling om telefonabonnement fra Telenor. Bostedet ligger riktignok noe gravgrendt til, men det har tidligere vært et bredt politisk ønske i Norge om å sikre likeverdige teletilbud over hele landet.

Svar:

Telenor har i utgangspunktet plikt til å levere tilbud om fasttelefoni til ethvert sted med fast helårlig bosetting eller næringsvirksomhet, med hjemmel i konsesjon fastsatt av Samferdselsdepartementet 2. mars 1999, jf. pkt. 1 og 5. Dette tilbudet leveres til Telenors ordinære abonnementsvilkår.

Av konsesjonens pkt. 5 fremgår imidlertid også at

Telenor har mulighet til å oppfylle denne leveringsplikten i form av trådløs tilknytning, dvs. i praksis ved hjelp av mobiltelefon. Det forutsettes imidlertid at kunden da ikke skal belastes for merkostnaden ved en slik mobiløsning, utover det samlede beløpet for abonnement og trafikk (inn- og utgående), beregnet ut fra Telenors standard prisliste for tjenester og produkter som omfattes av den offentlige fastnett telefontjenesten. I praksis har Telenor valgt denne løsningen i noen få tilfeller hvor fremføring av en fastlinje vil medføre uforholdsmessig store kostnader til anlegg, drift og vedlikehold av linjen.

Videre fremgår det av konsesjonens pkt. 5 at Post- og teletilsynet kan avgrense leveringsplikten nærmere og i enkelttilfelle gjøre unntak for leveringsplikten på sted der den vil medføre en urimelig byrde.

I tilfeller hvor det er snakk om tilknytning av telefon utenfor Telenors normale leveringsområde, kan Telenor kreve kunden for ekstrakostnader ved tilknytningen dersom bosettingen ikke er knyttet til næringsvirksomhet.

Spørsmål nr. 502

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland

Besvart 28. juni 2002 av landbruksminister Lars Sponheim

Spørsmål:

«Åpenhet i rovviltforvaltningen er viktig. Landbruksdepartementet/Statens landbruksforvaltning har fjernet internettoversikten over sau sluppet, lam sluppet, sau tapt og lam tapt på beite, og det hevdes at næringsinteressene i Prosjekt Landbruk og Rovvilt, representert i en arbeidsgruppe for den neste rovviltmeldingen, gir meldingen en slagside.

Hvordan vil landbruksministeren ivareta dyreverninteressene i arbeidet med rovviltmeldingen og sørge for åpenhet og uomstridt statistikk?»

Begrunnelse:

I arbeidet med neste rovviltmelding hos interesseorganisasjoner er det påpekt uklarhet i statistikkgrunnlaget i saueholdet der tallmateriale er fjernet de siste årene. Tapstall hentes nå kun inn fra Organisert Beitebruk. Fram til 31. desember 1999 kunne man på

Statens kornforretnings hjemmeside se totaloversikten over sau sluppet, lam sluppet, sau tapt og lam tapt på beite. Tapstallene var hentet fra både det organiserte og det ikke organiserte beitebruket. Denne statistikken sorterer nå under Statens landbruksforvaltning, som på forespørsel ikke er i stand til å fremlegge tallene for de siste årene. Det henvises til Landbruksdepartementet som heller ikke har formidlet en fullstendig statistikk.

Det varsles fra dyrevernhold at det foregår et arbeid som reduserer de høyt profilerte tapstallene som har sammenheng med driftsformen i saueholdet og samtidig maksimerer de tap som skyldes rovdyr - ikke minst ved å konstruere særdeles lave verdier for hva man betegner som normaltapp. Det henvises i denne sammenheng til Prosjekt Landbruk og Rovvilts nettsider, som er representert i en arbeidsgruppe for den neste rovviltmeldingen. Prosjektet representerer

landbruksorganisasjonene, og det er stilt spørsmål ved habiliteten til næringsorganisasjonenes rolle i arbeidsgruppen. Det påpekes fra dyrevernhold at de fleste medlemmene i denne arbeidsgruppen har tilknytning til landbruksnæringen. I tillegg til at rovdyrnemnder i stor grad består av saueiere eller andre representanter fra landbruksnæringen, er det i utarbeidelsen av rovdryrmeldingen bare organisasjonene på landbrukssiden som får direkte innflytelse på resultatet. Det fryktes at meldingen vil bli et partsinnlegg i rovviltdebatten.

Foreningen Våre Rovdyr foreslår at det blir etablert en arbeidsgruppe bestående av medlemmer fra bl.a. FVR, WWF og NNV, og at de på lik linje med den andre arbeidsgruppen får komme med anbefalinger til rovviltmeldingen.

Fra Statens kornforretning har FVR hentet ut disse tallene som et eksempel på at normaltapet må ligge mye høyere enn det som blir forsøkt framstilt av Prosjekt Landbruk og Rovvilt og andre utløpere fra landbruksorganisasjonene eller fra enkelte offentlige etater:

- Vest-Agder hadde 35 523 sau på beite i 1999. Tapet var 3,3 pst.
- Vest-Agder hadde 50 469 lam på beite i 1999. Tapet var 9,3 pst.

Dette gir et tapsgjennomsnitt for de ca. 86 000 utmarksbeitede dyrene på totalt 6,88 pst. i et område hvor det knapt finnes store rovdyr.

For å gi et bedre bilde av tapene legger vi inn dataene for Rogaland. Her var totalslippet av sau/lam på beite 182 519 dyr som gav et tap på 9 033 dyr. Tapsprosenten ble her 4,9.

Legger vi sammen tallene fra Vest-Agder og Rogaland fylke, blir antall dyr sluppet på beite 268 511 dyr, og tapet 14 955 dyr.

Tapsprosenten for dette området blir da 5,57. Dette tallet ligger trolig tett opptil normaltapet for landet da 268 511 sau/lam utgjør over 10 pst. av totalantallet av sau/lam på beite. Et tall som statistisk er stort nok til å gi et totalbilde av normaltapets størrelse av sau/lam gjennom beitesesongen.

Svar:

Tap av sau og lam på utmarksbeite er fra 1970 registrert i ordningen Organisert beitebruk (OBB). Ordningen er frivillig og har som mål å få en rasjonell utnyttning av utmarksbeitene. Ordningen bidrar også til reduserte tap gjennom samarbeid om slipping, tilsyn, sanking og andre tiltak i beiteområdet. Tilslutningen til ordningen har økt jevnt og omfatter nå ca. 80 pst. av all sau som slippes på utmarksbeite.

Med unntak av årene 1996-1999 har det ikke blitt innhentet statistikk over tap på utmarksbeite som også omfatter bruk som ikke er med i OBB. Registreringene i OBB har derfor blitt brukt som dokumentasjon på utviklingen i tap, og som grunnlag for beregning av totaltap av sau/lam. Det er videre konstatert at tapene i OBB er noe lavere enn tapene i andre besetninger, bl.a. gjennom registreringene som ble gjort i 1996-1999. Grunnen til at registrering av alle tapte dyr på utmarksbeite opphørte var bl.a. at nytten var for liten i forhold til ekstraarbeidet. Videre ble statistikken fra bruk som ikke er med i OBB vurdert å være for usikker. Dette er årsaken til at oversikten på Statens landbruksforvaltnings internettside ikke er oppdatert ut over 1999.

På grunn av den høye deltakelsen (80 pst.) mener jeg tallene fra OBB gir et tilfredsstillende uttrykk for tapsutviklingen og grunnlag for beregning av totaltap av sau/lam på utmarksbeite. Denne statistikken er blitt oppdatert for hvert år og har vært alminnelig kjent. Det er nå gjort en standardisert beregning på totaltap fra 1990 til 2001 som også viser antall sau/lam omsøkt erstattet og antall erstattet pga. fredet rovvilt. Denne statistikken vil med det første bli lagt ut på Landbruksdepartementets hjemmeside.

Arbeidsgruppe for framtidsrettet sauehold i områder med rovvilt, oppnevnt av Miljøverndepartementet i forbindelse med arbeidet med rovviltmeldingen, skal gi anbefalinger om tiltak og endringer i driftsformer i saueholdet i rovviltområder. Jeg mener arbeidsgruppens sammensetning ikke er til hinder for at både landbruks-, naturvern- og dyrevernhensyn blir godt ivaretatt. Det vises for øvrig til at dyrevernhold til fredet rovvilt blir behandlet i dyvernmeldingen som skal legges fram for Stortinget i løpet av 2002.

Spørsmål nr. 503

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Olav Akselsen

Besvart 2. juli 2002 av nærings- og handelsminister Ansgar Gabrielsen

Spørsmål:

«Norsk båtindustri er ei viktig næring. Bransjen sysselset over 10 000 personar og omset sine produkt innanlands og utanlands. For eksport, er bransjen avhengig av like vilkår som tilsvarende bransjar i andre land, og her er mellom anna eksportstøtte og EU sitt fritidsbåtdirektiv, sentralt.

Kva gjer statsråden for å tilpassa direktivet i Noreg, og kan statsråden gje ei forklaring på dei store forskjellane mellom nivået på eksportstøtte til båtbransjen i Noreg og mellom anna Finland og Storbritannia?»

Svar:

Jeg velger å dele svaret i to, der jeg først tar opp spørsmålet om eksportstøtte til norsk båtindustri, og dernest spørsmålet om EUs fritidsbåtdirektiv.

Eksportstøtte til norsk båtindustri

Nærings- og handelsdepartementet bevilger årlig midler til eksportfremme og internasjonalisering blant annet gjennom Norges Eksportråd.

Norges Eksportråd er en stiftelse med formål å bidra til å øke norske bedrifters konkurranseevne og lønnsomhet i internasjonale markeder, med særlig vekt på små og mellomstore bedrifter.

Målet med det statlige tilskuddet er å bidra til bedrifts- og samfunnsøkonomisk eksport og internasjonalisering gjennom:

- formidling av informasjon og kunnskap om internasjonale markedsmuligheter og konkurranseforhold til næringslivet
- tilrettelegging og gjennomføring av internasjonale markedsaktiviteter
- styrket samarbeid mellom bedrifter og bransjer for å utnytte nye internasjonale markedsmuligheter
- profilering av norsk næringsliv som en attraktiv leverandør og samarbeidspartner.

Eksportrådets tjenester kan benyttes likt av alle norske bedrifter, inkludert bedrifter innenfor norsk båtindustri. Departementet er ikke kjent med eksportstøtten til båtindustrien i Finland eller Storbritannia, men forventer at denne må forholde seg til EUs regelverk på området, slik som Norges Eksportråd gjør.

EUs fritidsbåtdirektiv

Rådsdirektiv 94/25/EF om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om lystfartøyer er implementert i norsk rett gjennom forskrift av 14.

juni 1996 nr. 580 om produksjon og omsetning mv. av fritidsfartøy. Forskriften er fremmet av Barne- og familiedepartementet med Sjøfartsdirektoratet som tilsynsmyndighet. Tilsynet er basert på internkontroll, der det legges vekt på virksomhetens systemer og rutiner for å oppfylle de krav som er satt i forskriften. Dette innebærer at direktoratet reviderer fritidsbåtprodusenter, og foretar stikkprøvekontroll av båter satt på markedet. Det er for øvrig satt krav om at EF-typeprøving foretas av teknisk kontrollorgan.

Den tilpasning til direktivet som er gjort i norsk regelverk er en forutsetning for at norsk båtindustri skal være konkurransedyktig i forhold til produsenter i andre land. I samsvar med direktivet oppstiller forskriften av 1996 forbud mot å produsere, importere, gjøre tilgjengelig for salg, eller omsette fritidsfartøy eller komponenter til fritidsfartøy, som ikke tilfredsstiller nærmere angitte sikkerhets- og miljøkrav. Kravene anses oppfylt når de samsvarer med harmoniserte standarder. På de områder der det ikke foreligger harmoniserte standarder legges nasjonal standard til grunn. Direktivet, herunder forskriften, skal underbygges av 57 standarder som regulerer alt fra produksjonsforhold til fartøYTEKNISKE krav som styrke, stabilitet mv. Foreløpig er 27 standarder harmonisert, og på øvrige områder er Nordisk Båtstandard (1990) gjeldende norske standard.

Sjøfartsdirektoratet arbeider aktivt for å påvirke det normerings- og standardiseringsarbeidet som foregår i EU, og har blant annet benyttet eksperthjelp fra næringen ved deltagelse i arbeidsgrupper. Direktoratet har videre blant annet deltatt i grupper hvor hovedhensikten er å enes om en felles fortolkning av direktivet innen EU. Direktoratet samarbeider også med de andre nordiske land om felles fortolkninger. Jeg kan i denne forbindelse nevne at Nordisk Båtstandard er utviklet på grunnlag av de påkjenninger båter erfaringsmessig blir utsatt for i våre værharde farvann. Det er på det rene at båter produsert i sørlige deler av Europa ofte ikke holder den standard vi mener er nødvendig. Det arbeides derfor for en heving av sikkerhetsnivået, for tiden konkret i forhold til standarder som tar hensyn til skrogstyrke og stabilitet.

Sjøfartsdirektoratet legger for øvrig vekt på å informere norske produsenter om de standarder som er under utforming, herunder vårt arbeid i ekspertgruppen.

Denne redegjørelse viser etter mitt syn at Sjøfartsdirektoratet har inntatt en aktiv rolle i forhold til EUs fritidsbåtdirektiv, noe som har bidratt til økt gjennomslag for norske synspunkter og målsettinger.

Spørsmål nr. 504

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Jan Simonsen

Besvart 28. juni 2002 av justisminister Odd Einar Dørum

Spørsmål:

«Vil justisministeren ta et snarlig initiativ for at voldsofferet får innvilget tilstrekkelig juridisk bistand gjennom fritt rettsråd, slik at rettssikkerheten kan ivaretas?»

Begrunnelse:

I 1994 ble May Britt Jensen utsatt for en meget alvorlig voldsepisode.

Saken ble anmeldt, men senere henlagt av politiet.

Det ble i 1995 søkt om voldsoffererstatning. I forbindelse med denne søknaden ble det innvilget syv timer fritt rettsråd. Fylkesmannen avsto i 1996 søknaden om voldsoffererstatning.

Det ble i 2002 søkt om dekning av utredningskostnader i medhold til rettshjelpsloven, fordi resultatene av utredningen vil være avgjørende for videre behandling av avslaget på søknad om erstatning til voldsofferet. Også dette ble avslått av fylkesmannen og senere stadfestet av Justisdepartementet.

Voldsofferet er i dag arbeidsufør pga. denne alvorlige voldsepisoden.

Svar:

Regelverket slik det er nå, åpner for omfattende juridisk bistand til voldsofre. Norge har langt bedre ordninger for rettshjelp til voldsofre enn de fleste andre europeiske land, og er et foregangsland i så henseende.

Dersom det er reist straffesak mot skadevolder, blir et erstatningskrav mot skadevolder ofte tatt med i straffesaken, jf. straffeprosessloven kap. 29 om borgerlige rettskrav. Dette innebærer at erstatningskravet blir fremmet uten at det påløper noen kostnader for skadelidte. I mange tilfeller har skadelidte også rett til bistandsadvokat, jf. straffeprosessloven kap. 9a om fornærmedes rett til advokat. Dette gjelder i forbindelse med straffesaker dersom det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat, og det vil således være tilfelle i svært mange voldssaker. Bistandsadvokaten får godtgjørelse på det offentliges bekostning, dvs. uten kostnader for skadelidte.

Dersom erstatningskravet er begjært tatt med i straffesaken mot skadevolder, men kravet likevel enten ikke er fremmet av påtalemyndigheten eller ikke i sin helhet er pådømt av retten, har voldsofre krav på fri rettshjelp uten behovsprøving, dvs. uten hensyn til

inntekt og formue, ved erstatningssøksmål mot skadevolder. Dette gjelder også dersom det av forskjellige grunner ikke er reist straffesak. Skadelidte kan således gå til sivil søksmål mot skadevolder, og han/hun får automatisk rett til advokatbistand, og det skal heller ikke betales egenandel av den advokatbistand som ytes. Dette er et utvidet rettshjelpstilbud til voldsofre, som Justisdepartementet har innført i medhold av rettshjelpsloven § 6 annet ledd. Tilbudet gjelder både ved rettssak og ved fritt rettsråd, dvs. ved nødvendig rådgivning og bistand fra advokat til vurdering av om det skal fremmes erstatningssøksmål mot skadevolder eller til å få kravet fremmet i straffesak mot skadevolder.

En søknad om voldsoffererstatning er subsidær i forhold til et erstatningskrav mot skadevolder. Dersom det ikke er aktuelt å inndrive et erstatningskrav mot skadevolder, vil offeret således kunne søke om voldsoffererstatning. En eventuell bistandsadvokat i forbindelse med en straffesak kan bistå i forbindelse med en søknad om voldsoffererstatning. Dette regnes som "hjelp og støtte som er naturlig og rimelig i forbindelse med saken", jf. straffeprosessloven § 107c. Søknaden vil i så fall bli fremmet uten at det medfører noen kostnader for skadelidte. Dersom det ikke er en straffesak/bistandsadvokat, kan det søkes om fritt rettsråd til bistand i forbindelse med en søknad om voldsoffererstatning. Advokaten kan selv innvilge fritt rettsråd i inntil fem timer for en søknad om voldsoffererstatning, og inntil tre timer for en klage over avslag på søknad om voldsoffererstatning, dersom offeret fyller de alminnelige vilkår for å få fri rettshjelp.

De utgiftene som dekkes etter rettshjelpsloven skal i hovedsak være av juridisk art. Det er imidlertid mulig å få dekket kostnader i forbindelse med sakkyndige erklæringer etter rettshjelpsloven § 15 tredje ledd. Det er nærmere vilkår for dette i bestemmelsen.

Det er et gjennomgående grunnvilkår i rettshjelpsloven at det skal være *rimelig* at det offentlige yter bistand i saken. Rettshjelpsordningen er ment som en garanti for rettssikkerhet ved at mangel på midler ikke skal avskjære en part muligheten til å få sin sak vurdert. Ordningen er imidlertid ikke ment å skulle dekke alle kostnader for en part i forbindelse med en sak.

I den konkrete saken som representanten Simonsen refererer til, fikk skadelidte innvilget syv timer fritt rettsråd i forbindelse med en søknad om voldsoffererstatning i 1995. Fylkesmannen avsto søknaden om voldsoffererstatning i 1996, og avslaget ble

den gang ikke påklaget. Den nåværende søknaden om fritt rettsråd refererer seg til å få dekket kostnader i forbindelse med en sakkyndig uttalelse, og utfallet av denne erklæringen skal avgjøre om hun skal søke

om omgjøring av det tidligere vedtaket om voldsoffererstatning fra 1995. Justisdepartementet fant det etter en helhetsvurdering ikke rimelig at det offentlige skal dekke denne kostnaden.

Spørsmål nr. 505

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Bjørn Jacobsen

Besvart 4. juli 2002 av utenriksminister Jan Petersen

Spørsmål:

«Norges Fredsråd har fått opplyst at fra årets bevilgning til Opplysningsarbeid for freden, kap. 100 post 71 vil Atlanterhavskomiteen, Nei til atomvåpen, Norges Fredsråd og Senter for konflikthåndtering og fredsbygging hver få tildelt 250 000 kr, og at det fra bevilgningen vil bli trukket 100 000 kr til administrasjon.

Medfører dette riktighet, og mener Regjeringen at dette er i tråd med Stortingets intensjon med bevilgningen?»

Begrunnelse:

I St.prp. nr. 1 for 2001-2002, kap. 100 post 71 er det blant annet satt av 2,3 mill. kr til Opplysningsarbeid for freden. Det er opplyst at tilskuddet skal gå til frivillige organisasjoner og ikkekommersielle aktørers opplysningsarbeid for fred overfor norske målgrupper, og at tilskuddet også skal dekke driftsstøtte til ulike organisasjoner som arbeider for fred og forsoning.

Det synes ikke å være i tråd med Stortingets å gi støtte til Atlanterhavskomiteens arbeid over denne bevilgningen. Målsettingen til Atlanterhavskomiteens arbeid er ifølge organisasjonens nettsider "å informere om og øke forståelsen av norsk utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk med særlig vekt på det nordatlantiske samarbeidet". Dette formålet vil vel av de fleste oppfattes å være noe annet et arbeid for fred og forsoning.

Det synes også å være en svært uvanlig praksis at Utenriksdepartementet trekker fra midler til administrasjon fra en slik bevilgning som så vidt vites administreres av Utenriksdepartementet selv.

Svar:

På anmodning fra et flertall i utenrikskomiteen i budsjettinnstillingen for 2001 om at Regjeringen

også burde vurdere å gi basisstøtte til organisasjoner som arbeider for fred og forsoning, ble det i budsjettproposisjonen for Utenriksdepartementet for 2002 foreslått at man skulle øke bevilgningen til Opplysningsarbeid for freden med 1 mill. kr. Det ble samtidig foreslått at "tilskuddet er også ment å skulle dekke driftsstøtte til ulike organisasjoner som arbeider for fred og forsoning", jf. St.prp. nr. 1 for 2001-2002, kap. 100 post 71 Diverse tilskudd.

Komiteen hadde ingen merknader til forslaget, jf. Budsjett-innst. S. nr. 3 for 2001-2002.

I og med at det var første gang Utenriksdepartementet skulle fordele midler som også kunne benyttes til driftsstøtte, fant departementet det riktig å gå ut med en bred utlysning av ordningen. Det vises i den forbindelse til Økonomireglementet for staten, hvor det bl.a. stilles følgende krav til kunngjøring av tilskuddsordninger:

"Kunngjøringen må foretas på en slik måte at man når hele den målgruppen som tilskuddsordningen tar sikte på. Den må bl.a. beskrive formålet med ordningen, de krav som gjelder for å bli tatt i betraktning som søker og hvilke opplysninger søkeren må gi i søknaden."

Kostnadene ved utlysningen ble fordelt mellom de to støtteordningene over kap. 100 post 71. 100 000 kr ble belastet ordningen med driftsstøtte. De resterende 900 000 kr er fordelt med 225 000 kr på hver av organisasjonene Norges Fredsråd, Senter for konflikthåndtering og fredsbygging, Nei til atomvåpen og Atlanterhavskomiteen, som alle etter departementets syn gir viktige bidrag til arbeidet for fred og forsoning.

Ved senere tildelinger vil det bli mulig å redusere annonsekostnadene i det ordningen blir mer alminnelig kjent.

Spørsmål nr. 506

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Ola D. Gløtvold

Besvart 28. juni 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Gjennom mediene ble det i vår gjort kjent at det ville bli stilt mer ressurser til rådighet når det gjelder uheldige følger ved bruken av amalgam.

Hvordan vil disse ressursene bli brukt, og hva er den samlede innsatsen nå når det gjelder forskning, diagnostisering og behandling innenfor dette området?»

Begrunnelse:

Debatten om bruk av amalgam som tannfyllingsmateriale har pågått i mange år i Norge. Flere sammenlignbare land har den samme debatten, hvor bl.a. lovforslag mot bruk av amalgamfyllinger og forbud mot kvikksølv i dental amalgam står sentralt.

Etter at bivirkningsgruppen ved Odontologisk fakultet i Bergen ble opprettet har det blitt brukt ressurser på denne gruppas arbeid bl.a. for å få utredet pasienter med antatte plager pga. tannfyllingsmateriale.

Det vil være av stor interesse å få en oversikt over bl.a. dette arbeidet, og hvordan pasientene blir fulgt opp, bl.a. hvor mange som får utført sanering og eventuelt annen nødvendig medisinsk oppfølging og behandling.

Svar:

Det er ukjent for meg at det gjennom mediene er sagt at det skal stilles ytterligere ressurser til rådighet innenfor dette området. Jeg vil derfor konsentrere mitt svar omkring hva departementets midler blir brukt til i 2002.

Bivirkningsgruppen i Bergen

I 2002 gis det over Helsedepartementets budsjett 1,8 mill. kr i tilskudd til Bivirkningsgruppen i Bergen. Gruppen har som mandat å øke kunnskapen om bivirkninger av odontologiske biomaterialer (tannfyllingsmateriale). Tilskuddet fullfinansierer deres forsknings- og utredningsvirksomhet. Bivirkningsgruppens arbeidsoppgaver er i hovedsak bivirkningsrapportering, pasientutredning, utgivelse av Bivirkningsbladet to ganger pr. år, forskning og fagutvikling innenfor eget område.

Pasienter som utredes ved Bivirkningsgruppen på grunn av mistenkte bivirkninger fra amalgam eller andre tannrestaureringsmaterialer og som for eksempel har forhøye konsentrasjoner av kvikksølv i blod eller urin, får tilbud om utskifting av amalgamfyllinger. Dette ses på som utprøvende behandling

der forandringer av pasientenes helsetilstand følges over tid.

Pasienter som er blitt utredet ved Bivirkningsgruppen følges opp med jevne mellomrom. Det foreligger nå foreløpige resultater fra den første spørreundersøkelsen som omfatter pasienter utredet mellom 1993 og 1999.

Av de pasienter som ble henvist til Bivirkningsgruppen på grunn av mistenkte bivirkninger fra amalgam, har 41 pst. (72 av 174) fått skiftet ut alle sine amalgamfyllinger. Noen har betalt selv, mens andre har fått støtte fra trygden. Ca. 57 pst. av de som hadde fått skiftet ut sine fyllinger ga tilbakemelding om at de var bedre eller helt bra, mens ca. 15 pst. meldte at helsetilstanden var forverret.

Utredning om bruk av tannrestaureringsmaterialer

Statens helsetilsyn laget i 1998 en utredning om Bruk av tannrestaureringsmaterialer i Norge. I utredningen slås det fast at det hos enkeltpersoner kan påvises lokale reaksjoner på slimhinnen som er i kontakt med amalgamfyllinger. Trygden dekker derfor under bidragsordningen utgifter til tannlege for utskifting av tannfyllingsmaterialer ved kontaktallergi. I 2001 ble det utbetalt i overkant av 1 mill. kr til slik behandling. Symptomer fjernt fra munnhulen, som for eksempel hudutslett, er også akseptert som refusjonsgrunnlag for utskifting av tannfyllinger når en slik årsakssammenheng er stadfestet av hudlege.

Det er vitenskapelig dokumentert at kvikksølv lekker i små mengder fra amalgamfyllinger og at det opptas i den menneskelige organisme. Utredningen sier også at det er sannsynlig at enkeltindivider kan få helseskader på grunn av kvikksølv. Det finnes imidlertid ingen dokumentasjon på forekomst av generelle helseskader på grunn av amalgamfyllinger.

En undersøkelse utført av Statens helsetilsyn i 1995, viste at amalgam praktisk talt ikke brukes lenger på melketenner og at bruken i permanente tenner hos barn og unge også er kraftig redusert. Redusert bruk av amalgam er i dag mulig fordi man har fått andre tannrestaureringsmaterialer som kan være gode alternativer til bruk av amalgam.

Retningslinjer for bruk av tannfyllingsmaterialer

Sosial- og helsedirektoratet har med utgangspunkt i utredningen og nyere forskning utarbeidet forslag til retningslinjer for bruk av tannfyllingsmaterialer i Norge. Hensikten med retningslinjene er blant annet å fase ut bruken av amalgam.

Sett fra et folkehelseperspektiv ønsker Sosial- og

helsedirektoratet å redusere kvikksølveksponeringen i befolkningen så mye som mulig, og retningslinjene legger viktige føringer for at det skal skje. Det foreslås ikke et forbud mot bruk av amalgam, men en sterk oppfordring til tannlegene om redusert bruk.

Forslaget til retningslinjer er i tråd med anbefalin-

ger fra miljøvernmyndighetene og er ikke i konflikt med avtaler Norge er forpliktet til å holde under EØS-avtalen, som blant annet hindrer innføring av forbud mot av bruk av amalgam.

Utkast til retningslinjer skal sendes på høring før de fastsettes med virkning fra 1. januar 2003.

Spørsmål nr. 507

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen

Besvart 1. juli 2002 av fiskeriminister Svein Ludvigsen

Spørsmål:

«Deltakerloven åpnes det for at industrien kan eie inntil 49 pst. av aksjene i fiskefartøy. Dette var en tilpasning til de dispensasjoner som var gitt over tid hadde gitt, og departementet fikk dispensasjonsrett til etter skjønn å utvide oppkjøpsretten. Gjennom børsnotering blir fiskekvoter solgt ut av landet. Gjennom vedtak i Odelstinget 4. juni 2002 er innsynet i aksjemarkedet sterkt begrenset.

Hvordan vil statsråden holde kontroll med de eierskapsbegrensninger som gjelder for fiskeflåten?»

Begrunnelse:

Kystpartiet er sterkt bekymret for en utvikling der stadig større deler av verdiskapingsgrunnlaget i norsk sjøterritorium selges ut av landet. Muligheten for at industrien gjennom børsnotering skulle selge kvoter til utlandet, var ikke debattert da endringene i deltakerloven ble vedtatt, høyst sannsynlig fordi dette ikke var en problemstilling som verken fiskerne, som høringsinstans, eller Stortinget var oppmerksom på.

Erfaringen med departementets bruk av dispensasjonsadgangen i de senere år viser at denne adgangen brukes i strid med Fiskarlagets tilrådinger, og Kystpartiet er bekymret for at Odelstingets vedtak av 4. juni 2002 skal bringe eierskapsbegrensninger helt ut av kontroll. Det er derfor av interesse å bli orientert om hvordan statsråden vil følge utviklingen.

Svar:

Stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen knytter spørsmålet om myndighetenes godkjenning og kontroll av eierskap i fiskeflåten opp mot vedtak i Odelstinget 4. juni 2002. Jeg antar at dette gjelder Ot.prp. nr. 39 for 2001-2002 Om lov om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) og Innst. O. nr. 47 for 2001-2002 fra finanskomiteen.

Innledningsvis vil jeg vise til at lov av 26. mars 1999 om retten til å drive fiske og fangst regulerer eierskap til fiskefartøy. Forslaget til ny verdipapirre-

gisterlov som nylig er vedtatt, har som formål å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv registrering av finansielle instrumenter og rettigheter i slike instrumenter.

Retten til å eie fiskefartøy er regulert i deltakerloven av 26. mars 1999 nr. 15. I henhold til § 6 kan ervervstillatelse for fiskefartøy bare gis til den som har drevet fiske eller fangst på eller med norsk fartøy i minst tre av de siste fem årene og fortsatt er knyttet til fiske- og fangststyrket. For selskap, herunder aksjeselskap, kan ervervstillatelse bare gis dersom personer som oppfyller disse kravene, innehar mer enn 50 pst. av eierinteressene og faktisk har tilsvarende kontroll over virksomheten.

Det kan gis dispensasjon fra disse kravene, når næringsmessige og regional hensyn tilsier det. Slik dispensasjon har hovedsakelig vært gitt til fiskeindustribedrifter, som er eiere av en ikke uvesentlig del av norsk trålerflåte.

Videre følger det av lovens § 9 at overdragelse av aksje eller part i selskap som eier fiskefartøy, skal godkjennes av fiskerimyndighetene. Dette nettopp for å sikre at ikke de lovfestede kravene blir gjort illusoriske ved at aksjer eller andeler blir overdratt etter at tillatelse er gitt. Det følger av dette at det ikke bare er eiersammensetningen i det selskapet som direkte eier fiskefartøyet som kontrolleres, men også bakenforliggende selskap, tilbake til personer.

Når det gjelder børsnoterte selskaper, så har vi tidligere hatt, og har fortsatt, denne type selskap som deleiere i norsk fiskeflåte. Forskjellen er først og fremst at det nå har kommet klarere frem i den nye deltakerloven at ethvert erverv av aksjer i selskap som er direkte eller indirekte eier av fiskefartøy, skal godkjennes av myndighetene.

Etter mitt syn bør det anses som positivt at det finnes kapitalsterke miljøer som er interessert i å satse innenfor norsk fiskeflåte. Jeg ser det som en fordel at ulike aktører i ulike deler av næringen, etablerer seg med ulike tilpasninger. Dette gjør fiskeri- og havbruksnæringen sterkere, som helhet.

Jeg ser det heller ikke som problematisk i forhold

til deltakerlovens krav om at aktive fiskere skal eie fiskefartøy. Kravet om vedvarende oppfyllelse av dette vilkåret følger direkte av loven og er således et krav som vedkommende selv må innrette seg på å overholde. Dersom ervervstillatelse gis etter dispensasjon fra aktivitetskravet, kan det tilsvarende sikres ved bruk av vilkår at den eier hvis øvrige virksomhet er grunnlaget for dispensasjonen, beholder majoriteten i selskapet.

Det er likevel ikke til å komme forbi at børsnoterte selskap, og den hyppige omsetning av aksjer som vil kunne finne sted i slike selskaper, reiser særlige problemstillinger.

Når søknader fra selskap som bakover i rekke er eiet av selskap som er børsnotert, blir innvilget, må det etableres praktiske rutiner for å sikre jevnlig rapportering av eiersammensetningen av det børsnoterte selskapet. Det må gjøres klart for eieren at fiskerimyndighetene i tillegg når som helst kan kreve inn-

syn i eiersammensetningen, herunder for eksempel innsyn i konvertible lån eller andre avtaler som kan påvirke eiersammensetningen.

For så vidt gjelder stortingsrepresentant Swensens påstand om at ny verdipapirregisterlov sterkt begrenser innsynet i aksjemarkedet, vil jeg vise til lovutkastet i at Ot.prp. nr. 39 for 2001-2002 § 8-2 nr. 5. Her fremgår det at "Dersom noen med hjemmel i lov har krav på opplysninger og opplysningene finnes i et verdipapirregister, har vedkommende rett til å få disse opplysningene fra verdipapirregisteret". I proposisjonen fastslås at dette skal forstås slik at de som har krav på slike opplysninger i sitt arbeid skal få innsyn, uavhengig av om særloven gir eksplisitt hjemmel til å kreve opplysningene fra verdipapirregisteret.

Jeg er således ikke engstelig for at en ny lov om verdipapirregister vil ha følger for fiskerimyndighetenes mulighet til å godkjenne og kontrollere eierskap til fiskefartøy.

Spørsmål nr. 508

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Åslaug Haga

Besvart 3. juli 2002 av utenriksminister Jan Petersen

Spørsmål:

«Norge og 18 land har inngått avtale med den afghanske interimregjeringen som innebærer at deres soldater gis immunitet og ikke kan rettsforfølges av Den internasjonale straffedomstolen. Dette undergraver Straffedomstolen på en meget uheldig måte.

Hva er Regjeringens begrunnelse for å ta dette forbehold, hvordan mener man dette vil virke på Straffedomstolens arbeid, og hvorfor er ikke Stortinget orientert om at Regjeringen velger å sette til side en avtale som Stortinget har ratifisert?»

Begrunnelse:

I annekset A pkt. 4 til den militærtekniske avtalen mellom ISAF og interimregjeringen i Afghanistan fremgår at Norge og andre partnere har inngått avtale som innebærer at deltakende soldater gis immunitet og ikke kan rettsforfølges av "an International Tribunal". "An International Tribunal" kan neppe bety noe annet enn Den internasjonale straffedomstolen.

I lys av Norges aktive engasjement for Straffedomstolen er det bemerkelsesverdig at Regjeringen har akseptert dette. Norge har jobbet i årevis for å etablere Straffedomstolen og vi kritiserer USA for manglende tilslutning til domstolen. Den ovenfor omtalte avtale kan vanskelig forstås på noen annen måte enn at den undergraver Straffedomstolen. Avtalen gir videre USA vann på mølla i deres kampanje for å hin-

dre at Straffedomstolen skal bli et effektivt internasjonalt instrument.

Tilsidesettelse av den ratifiserte avtalen om Straffedomstolen reiser prinsipielle spørsmål som må betraktes som viktige. Jeg mener derfor at Stortingets organer burde vært orientert - som så vidt meg bekjent ikke er gjort.

Svar:

Det medfører ikke riktighet at norske og andre europeiske lands soldater i Afghanistan ikke kan straffeforfølges for Den internasjonale straffedomstol.

Det følger uttrykkelig av artikkel 27 i Traktaten om Straffedomstolen at stater som er bundet av traktaten ikke kan påberope straffefrihet for sine soldater for de mest alvorlige internasjonale forbrytelser.

Samtidig må Straffedomstolen forholde seg på en ryddig måte til prosedyrer om valg av jurisdiksjon som følger av militære styrkeavtaler med ulike vertsland. Dette fremgår også av traktatens artikkel 98.

Den omtalte styrkeavtalen med den afghanske interimregjering bygger på et grunnfestet prinsipp om at soldater i felt er underlagt hjemstatens domstoler. Dette prinsipp er nedfelt i de aller fleste styrkeavtaler. Styrkeavtalen er dessuten felles, enten et bidragsytende land er bundet av Straffedomstolen eller ei.

Den aktuelle bestemmelsen i avtalen med den afghanske interimregjeringen innebærer at norske

soldater først kan overleveres til annen stat eller til en internasjonal domstol etter at samtykke er innhentet fra norske myndigheter. Dette er selvsagt også det eneste praktisk mulige. Den internasjonale straffedomstolen har ikke egne politistyrker og kan ikke selv sende personell i felt for selv å pågripe soldater eller andre.

Det forhold at Straffedomstolen først må henvende seg til hjemstaten for å få overlevert den eller de personer som er mistenkt for masseovergrep, inne-

bærer selvsagt ikke at senderstaten kan nekte å utlevere dem hvis landet først har godtatt Straffedomstolen. Tvert imot, er senderstaten forpliktet til slik utlevering dersom den har sluttet seg til domstolen.

Jeg vil til slutt minne om at det bærende prinsipp for Straffedomstolen er at denne først kan tre i funksjon dersom nasjonale rettssystemer ikke forfølger saken på en troverdig måte. Norge legger til grunn at senderstatene tar dette ansvaret alvorlig.

Spørsmål nr. 509

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant May Hansen

Besvart 3. juli 2002 av kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland

Spørsmål:

«Det er søkt midler fra Kultur- og kirkedepartementet til en vandreutstilling med utvalg av Anton Hansens verker, hovedsakelig utlånt fra Arbejdmuseet i København. Utstillingen er tenkt gjennomført som vandreutstilling mellom tre museer/gallerier i Akershus, Sør-Trøndelag og Østfold. Fredrik Stabel & AvisTegnernes Hus i Drøbak, Orkla Industrimuseum på Løkken Verk og Moss by- og industrimuseum.

Ser statsråden mulighet for å bevilge støtte til denne vandreutstillingen?»

Begrunnelse:

Anton Hansen var tegner, avistegner og satiriker. Målsettingen med prosjektet er nettverksarbeid mel-

lom de ulike institusjonene i Drøbak, Moss og Løkken. Anton Hansens kunst var vesentlig, hans engasjement og brennende hjerte for arbeidere, de undertrykte og de svake gjennomsyrrer hele hans produksjon. Dette vil være viktig for de ulike museene i prosjektet å legge vekt på de medmenneskelige verdiene som Anton Hansen formidler i sin kunst. Dette er en unik sjanse til å få vist Anton Hansens kunst i Norge hvor han har oppholdt seg i to perioder.

Svar:

Kultur- og kirkedepartementet mottok søknad om støtte til en vandreutstilling med Anton Hansens arbeider den 24. juni 2002. Søknaden vil bli oversendt Norsk kulturråd til behandling.

Spørsmål nr. 510

Innlevert 21. juni 2002 av stortingsrepresentant Signe Øye

Besvart 27. juni 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Det er blitt kjent gjennom mediene at det er innvilget opphold på humanitært grunnlag for to personer som tidligere har kapret et fly med den hensikt å få opphold i Norge. Statsråden har uttrykt at hun vil gå nøye gjennom saken og vurdere norsk rett og internasjonale avtaler. Da dette er en sak med flere prinsipielle sider, politiske så vel som juridiske, er det av betydning at korrekt informasjon kommer frem.

Kan jeg derfor be om statsrådens vurdering av alle sakens sider?»

Svar:

Jeg ønsker innledningsvis å vise til mitt svar av 25. juni 2002 på spørsmål nr. 486 fra representanten Karin Andersen.

Jeg kan på nåværende tidspunkt ikke gi en full redegjørelse og vurdering av alle forhold rundt sakene til de to flykaprerne. Departementet jobber med å innhente alle relevante opplysninger for å klarlegge de faktiske forholdene rundt sakene, og Stortinget vil bli gitt en full redegjørelse til høsten.

Vedtakene kan imidlertid kort oppsummeres med at Utlendingsdirektoratet har innvilget oppholdstillat-

telse til de to iranske kaprerne med den begrunnelse at de ved retur til hjemlandet risikerer dødsstraff eller livsvarig fengsel og at det derfor foreligger et beskyttelsesbehov.

Det forhold at direktoratet mener at de to flykaprerne risikerer dødsstraff eller livsvarig fengsel i Iran, gjør Norge internasjonalt forpliktet til ikke å returnere dem. Dette prinsippet må sies å være i overensstemmelse med norsk rettsfølelse, og er altså bakgrunnen for at direktoratet har valgt å innvilge søkerne oppholdstillatelse i Norge.

Jeg ønsker på ny å understreke at jeg ennå ikke har mottatt all informasjon om de aktuelle sakene. Departementet kan imidlertid så langt ikke se at det foreligger noe lovbrudd, regelverksbrudd eller annet

som kan tilsi at vedtakene ikke er korrekte ut fra det regelverk som Utlendingsdirektoratet forvalter. Jeg mener likevel at man i denne saken ville hatt et annet handlingsrom hvis Utenriksdepartementet hadde vært koblet inn bl.a. for å etterprøve utsendelsesavtalen fra 1994.

Avslutningsvis vil jeg vise til at jeg for tiden arbeider med å sikte på å styrke informasjonsflyten og samhandlingsrutinene mellom departementet og Utlendingsdirektoratet. Departementet arbeider også for tiden med å utforme nærmere retningslinjer vedrørende departementets instruksjonsmyndighet når hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn kan gjøre seg gjeldende.